KEHYS ry Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ry
The Finnish NGDO Platform to the EU

21.2.2017

Kehys ry:n lausunto komission ehdotukseen EU:n uudesta kehityspoliittisesta konsensuksesta ja EU:n ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden välisistä suhteista

Euroopan unionin kehityspolitiikka on muutoksen keskellä. EU-jäsenmaiden ja parlamentin vastaukset komission ehdotukseen uudesta kehityspoliittisesta konsensuksesta ja EU:n ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden välisestä kumppanuussopimuksesta (”post-Cotonou”) kertovat paljon EU:n kunnianhimosta kestävän kehityksen edistämisessä ja kansainvälisten sopimusten noudattamisessa.

Kehys ry toivoo, että EU ja sen jäsenmaat, Suomi mukaan lukien, osoittavat rohkeutta katsoa eteenpäin ja viedä maailmaa aidosti kestävämpään ja oikeudenmukaisempaan suuntaan. Uusi kehityspoliittinen konsensus on tärkeä signaali siitä, että EU näkee kestävän kehityksen Agenda 2030:n osana kehityspolitiikkaansa. Samalla on tärkeä pitää mielessä, että EU:n tulee tuoda Agenda 2030 myös muihin politiikkoihinsa. Tämän takia on erityisen tärkeää, että kestävää kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus sisällytetään konsensukseen merkittävästi komission ehdotusta voimakkaammin.

Konsensus esitetään komission ehdotuksessa osana Agenda 2030:n toteuttamista EU:n ulkosuhteissa, mutta sitä ei yhdistetä EU:n muihin politiikkoihin riittävästi. Konsensuksessa tulisi tuoda selkeästi esiin myös EU:n sisäisten politiikkojen vaikutus globaaliin kestävään kehitykseen.

Toivomme, että Suomen kannoissa otetaan huomioon, että:

- **Kestävää kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus tulee nostaa EU:n toiminnan ohjaavaksi periaatteeksi**. Konsensuksen tulee tunnustaa politiikkajohdonmukaisuus EU:n pääasiallisena keinona vastata kestävän kehityksen haasteisiin kokonaisuutena.

- Konsensuksessa tulee vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa käsitteleviä osuuksia. EU:n tulee tunnustaa kansalaisjärjestöjen rooli: i) **Agenda 2030:n toimeenpanossa, seurannassa ja arvioinnissa**; ii) **kansalaisyhteiskunnan tilan puolustamisessa**; iii) **läpinäkyvyyden ja oikeusvaltioperiaatteen edistämisessä**; ja iv) **ihmisten osallistumisen varmistamisessa**.

- Eriarvoisuuden vähentämiseksi ja Agenda 2030:n ihmisoikeusperustaisuuden ja Leave No One Behind -periaatteen toteutumiseksi konsensuksessa tulee huomioida **seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet sekä vammaisten henkilöiden oikeudet vahvemmin.**

- **Konsensuksessa tulee tunnustaa globaalin kansalaiskasvatuksen keskeinen rooli Agenda 2030:n toteuttamisessa**.

- Post-Cotonou -kumppanuussopimuksen tulee ensisijaisesti tukea Agenda 2030:n toimeenpanoa molemmissa maaryhmissä, ja sen pitää olla linjassa kehityspoliittisen konsensuksen ja muiden alueellisten sopimusten, kuten yhteisen Afrikka-EU -strategian kanssa.

- Post-Cotonou -kumppanuussopimuksen tulee rakentua demokraattisen omistajuuden varaan ja varmistaa kansalaisyhteiskunnan osallistumismahdollisuudet sopimuksen toimeenpanossa ja seurannassa.

Periaatteet ja painopisteet

Komission ehdotus EU:n uudesta kehityspoliittisesta konsensuksesta nostaa Agenda 2030:n, EU:n arvopohjan ja kehityspolitiikan tavoitteet konsensuksen kärkeen. Komission ehdotus pitää sisällään kehityspolitiikan tärkeimmät periaatteet: ihmisoikeudet, kestävän kehityksen neljä ulottuvuutta (sosiaalinen, ympäristö, talous ja hallinto), sukupuolten välinen tasa-arvo, universaalisuus, tavoitteiden väliset ristikkäisvaikutukset sekä se, että ketään ei jätetä kehityksestä jälkeen. Kehityspolitiikan tavoitteeksi on mainittu Lissabonin sopimuksen mukaisesti kestävän kehityksen tukeminen kehitysmaissa, päätavoitteena köyhyyden poistaminen. Pidämme kuitenkin erittäin valitettavana, että **komission ehdotuksessa nämä periaatteet ja tavoitteet eivät ohjaa konsensuksen** painopisteiden esittelyä.

Komission ehdotus on kattava ja pitää sisällään kaikki merkittävät kehityspoliittiset teemat. Se kuitenkin jättää erottelematta pitkän aikavälin (vuoteen 2030 asti ulottuvat) periaatteet ja tavoitteet ja lyhyen aikavälin painotukset.

- Uuden kehityspoliittisen konsensuksen tulee viitata **EU:n suunnitelmaan laatia vuoteen 2030 ulottuva kokonaisvaltainen, sisä- ja ulkosuhteet kattava kestävän kehityksen suunnitelma tai strategia**.

- Agenda 2030:n periaatteiden ja EU:n kehityspolitiikan tavoitteiden tulee aidosti ohjata koko uutta konsensusta. EU:n kehityspolitiikan temaattisia painopisteitä ei siksi tule lajitella Agenda 2030:n periaatteiden mukaan, vaan periaatteiden on ohjattava EU:n kehityspolitiikkaa kokonaisuudessaan.

- Eriarvoisuuden vähentämiseksi ja Agenda 2030:n **ihmisoikeusperustaisuuden** ja **Leave No One Behind** -periaatteen toteutumiseksi konsensuksessa tulee huomioida **seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet sekä vammaisten henkilöiden oikeudet vahvemmin.**

Kestävää kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus

Kestävää kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta käsittelevä osio nostaa esille tärkeitä keinoja EU:n toiminnan parantamiseksi, kuten vaikutusarvioiden ja ex post -arviointien hyödyntämisen. Olemme komission kanssa samaa mieltä myös johdonmukaisuuden käsitteen laajentamisesta huomioiden kuitenkin samalla Lissabonin sopimuksesta tulevan velvoitteen EU-politiikkojen vaikutusten arviointiin kehitysmaissa. Kumppanimaille kohdistettava tuki politiikkojen vahvistamiselle johdonmukaisempaan suuntaan kuuluisi kuitenkin sijoittaa konsensuksessa ensisijaisesti hyvän hallinnon yhteyteen, ei politiikkajohdonmukaisuus-kappaleeseen, joka koskee nimenomaan EU:n eri politiikkoja.

Olemme pettyneitä siihen, ettei komissio tunnusta EU:n eri politiikkojen mahdollisia negatiivisia keskinäisvaikutuksia. Esimerkiksi komission julkaisemassa kestävän kehityksen tiedonannossa ja sitä tukevassa Eurostatin raportissa korostetaan vähiten kehittyneistä maista tulevaa tuontia mallina politiikkajohdonmukaisuuden onnistumisesta. Samalla kuitenkin komissio jättää mainitsematta saman politiikan kääntöpuolen: EU-tuotteiden kasvavan tuonnin kehitysmaissa ja sen vaikutuksen niiden kauppataseisiin.

- **Kestävää kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus tulee nostaa EU:n toiminnan ohjaavaksi periaatteeksi**. Konsensuksen tulee tunnustaa politiikkajohdonmukaisuus EU:n pääasiallisena keinona vastata kestävän kehityksen haasteisiin kokonaisuutena.

Kumppanuus ja kansalaisyhteiskunnan rooli

Pidämme tervetulleena, että konsensuksessa kiinnitetään huomiota monitoimijuuteen. Mielestämme eri kumppanit on kuitenkin otettu komission ehdotuksessa epätasapainoisesti huomioon. Kumppanuuksia käsittelevästä luvusta puuttuvat kehityksen tärkeimmät kumppanit: ihmiset ja paikallisyhteisöt, joiden roolia tulisi korostaa paikallisviranomaisten ja kumppanimaiden ohella. Avun tuloksellisuuden periaatteita kunnioittaen kehitysyhteistyön tulee lähteä liikkeelle omistajuudesta ja siksi kehitysyhteistyön hyödynsaajien roolia on syytä korostaa.

Kansalaisjärjestöt eivät myöskään voi hyväksyä yksityisen sektorin hallitsevaa asemaa konsensuksessa. EU:n tulee tunnustaa eri toimijoiden erilliset, toisiaan täydentävät roolit, eikä nimetä ainoastaan yksityissektoria kehityksen keskeiseksi kumppaniksi. Kansalaisyhteiskunnan rooli tulee nähdä huomattavasti laajemmin demokraattisen yhteiskunnan keskeisenä pilarina sekä tunnustaa sen rooli Agenda 2030:n toimeenpanossa, seurannassa ja arvioinnissa. Nyt kansalaisjärjestöt nähdään konsensuksessa rajatusti kehitysyhteistyön toteuttajina ja vahtikoirina.

- Konsensuksessa tulee tunnustaa kansalaisjärjestöjen rooli: i) **Agenda 2030:n toimeenpanossa, seurannassa ja arvioinnissa**; ii) **kansalaisyhteiskunnan tilan puolustamisessa**; iii) **läpinäkyvyyden ja oikeusvaltioperiaatteen edistämisessä**; ja iv) **ihmisten osallistumisen varmistamisessa**.

Globaali kansalaiskasvatus ja kehitysviestintä

Olemme yllättyneitä ja pettyneitä siihen, ettei globaalikasvatusta ja kehitysviestintää mainita komission ehdotuksessa ollenkaan. Tilanteessa, jossa Euroopan asenneilmapiiri on kiristymässä, nationalistiset virtaukset nostavat päätään eikä ihmisoikeusloukkauksiin suhtauduta samalla vakavuudella kuin ennen, tulisi EU:n panostaa entistä enemmän globaalin kansalaiskasvatuksen tukemiseen eurooppalaisen arvopohjan – ihmisoikeuksien, demokratian, oikeuden, sukupuolten välisen tasa-arvon, rauhan, solidaarisuuden, suvaitsevaisuuden ja kulttuurien ymmärtämisen – vahvistamiseksi.

Globaalin kansalaiskasvatuksen tukeminen on tärkeää myös Agenda 2030:n universaalin luonteen vuoksi. Kestävän kehityksen tavoitteita ei yksinkertaisesti voida saavuttaa ilman aktiivista kansalaisuutta. Sen takia myös konsensuksessa on erittäin tärkeää sitoutua tukemaan globaalikasvatusta ja kehitysviestintää, jolla voidaan rakentaa kriittisten ajattelijoiden, ongelmanratkaisijoiden ja aktiivisten kansalaisten Eurooppaa.

- Konsensuksessa tulee tunnustaa globaalin kansalaiskasvatuksen keskeinen rooli Agenda 2030:n toteuttamisessa.

Muuttoliike

Muuttoliike ja turvallisuus saavat komission ehdotuksessa huomattavasti huomiota. On positiivista, että komissio tunnustaa muuttoliikkeen myönteisen vaikutuksen kehitykseen Agenda 2030:n mukaisesti. Komission ehdotuksessa muuttoliikkeen hallinta itsessään saa kuitenkin yllättävän paljon huomiota ja muuttoliikettä käsittelevät osiot ovat osittain ristiriitaisia. EU:n muuttoliikettä käsittelevien kehityspoliittisten toimien tulee keskittyä ihmisoikeuksien turvaamiseen ja pakotetun siirtolaisuuden juurisyihin kuten demokratiavajeeseen ja epävakauteen puuttumiseen.

- **EU:n kehitysyhteistyötä ei pidä ehdollistaa muuttoliikkeen hallintaan**. EU:n tulee seurata kansainvälisiä avun tuloksellisuutta käsitteleviä sopimuksia.

KEHYS ry Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ry
The Finnish NGDO Platform to the EU

EU:n uudistettu kumppanuus Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) maiden kanssa

EU:lla ei mielestämme lähtökohtaisesti pitäisi olla erityisiä syitä käsitellä AKT-maita yhtenä ryhmänä, vaan uuden EU:n ja AKT-maiden välisen kumppanuussopimuksen pitäisi lähteä AKT-ryhmän omasta intressistä järjestäytyä suhteissa Euroopan unioniin. Emme ota kantaa siihen, mikä mahdollinen kumppanuussopimuksen rakenne olisi toivottavin. Pidämme sen sijaan tärkeämpänä periaatteita, joihin kumppanuus nojautuu.

Ensinnäkin, kumppanuussopimuksen tulee olla täysin linjassa Agenda 2030:n, EU:n kehityspoliittisen konsensuksen ja EU:n muiden alueellisten järjestelyiden, kuten yhteisen EU-Afrikka -strategian kanssa. Sopimuksen tulee siten tasapainottaa kestävän kehityksen kolmea ulottuvuutta, olla ihmisoikeusperustaista, ottaa planeetan kantokyky huomioon sekä tähdätä eriarvoisuuden vähenemiseen maiden sisällä ja niiden välillä. Sen täytyy myös edistää kestävää kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta eikä se saa luoda päällekkäisiä ja kilpailevia alueellisia rakenteita.

Toiseksi, kumppanuuden tulee rakentua demokraattisen omistajuuden varaan. Tämä edellyttää muun muassa tilivelvollisuuden varmistamista, poliittista dialogia kumppaneiden välillä sekä kansalaisyhteiskunnan osallistumista neuvottelujen ja toimeenpanon seurantaan. EU:n ja AKT-maiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden osallistumista varten tulisi perustaa olemassa olevia rakenteita hyödyntävä inklusiivinen dialogijärjestely. Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen vahvistaa kumppanuuden läpinäkyvyyttä, tilivelvollisuutta, tuloksellisuutta ja omistajuutta.

- Post-Cotonou -kumppanuussopimuksen tulee ensisijaisesti tukea Agenda 2030:n toimeenpanoa molemmissa maaryhmissä, ja sen pitää olla linjassa kehityspoliittisen konsensuksen ja muiden alueellisten sopimusten, kuten yhteisen Afrikka-EU -strategian kanssa.

- Post-Cotonou -kumppanuussopimuksen tulee rakentua demokraattisen omistajuuden varaan ja varmistaa kansalaisyhteiskunnan osallistumismahdollisuudet sopimuksen toimeenpanossa ja seurannassa.